

SPECIFIČAN NAČIN TUMAČENJA I POPUNJAVANJA PRAVNIH PRAZNINA U FUNKCIJI USPJEHA KONVENCIJE UN-a O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE

Dr. sc. Kenad Osmanović*

UDK: 340.132:347.751(094)

340.132:339.5(094)

DOI: 10.3935/zpfz.72.3.06

Prethodno znanstveno priopćenje

Primljeno: siječanj 2022.

U radu se analiziraju problemi s kojima se mogu susresti konvencije kao instrument harmonizacije međunarodnog trgovačkog prava, a koji se odnose na mogućnost različitog tumačenja od strane sudova različitih država, odnosno različitog popunjavanja pravnih praznina koje postoje u njihovom tekstu. Ti problemi su naročito značajni u situaciji kada ne postoji vrhovni tumač teksta te mogu dovesti do toga da projekat harmonizacije u cijelosti propadne. Konvencija UN-a o međunarodnoj prodaji robe predstavlja jedan od najuspješnijih instrumenata harmonizacije, pa ćemo zbog toga pokušati dokučiti na koji način su njezina pravila o tumačenju i popunjavanju pravnih praznina dovela do toga da su je prihvatile i razvijene zemlje, i zemlje u razvoju, zemlje civilne i anglosaksonske pravne tradicije te svojevremeno i zemlje bivšeg socijalističkog bloka, odnosno šta se iz toga može naučiti prilikom izrade novih instrumenata harmonizacije.

Ključne riječi: Konvencija UN-a o međunarodnoj prodaji robe, CISG, tumačenje, pravne praznine

---

* Dr. sc. Kenad Osmanović, stručni saradnik, Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Reisa Džemaludina Čauševića br. 6/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina; kenadosmanovic@gmail.com; ORCID ID: orcid.org/0000-0002-8841-5731

1. UVOD

Konvencija¹ je multilateralni sporazum dizajniran da unificira pravo u državama ugovornicama uspostavljanjem međunarodnih obaveza kojih se takve države moraju pridržavati. Tradicionalno, smatra se kako su međunarodne konvencije najbolji metod za formulisanje međunarodnog trgovačkog prava. Ovo je u suštini zbog toga što su one obavezujuće u svojoj prirodi i kada se jednom ratifikuju, imaju veliku prednost da uvedu uniformnost na samom početku. Shodno tome, gdje je moguće, ovo je favorizirani instrument koji agencije usvajaju kada žele da kreiraju obavezujuće pravo.²

Međutim, potrebno je razlikovati tekstualnu uniformnost (tj. pravila koja izrade autori nacrt) od uniformnog razumijevanja i uniformnog tumačenja.³ U vezi s tim, neki autori navode kako uopće ne vrijedi poduzimati harmonizaciju [međunarodnog] trgovačkog prava putem konvencija obzirom na to da bilo koja uniformnost koja može biti načinjena u instrumentu može biti izgubljena zbog mogućnosti da se tekst konvencije tumači na različite načine od različitih sudova.⁴ U vezi s tim smatramo da su ovakva stanovišta preoštira i da su koristi konvencija u oblasti međunarodnog trgovačkog prava ogromne da bi se u cijelosti odustalo od njih, ali da se ne može pobjeći od činjenice da problem postoji. Stoga je nužno uložiti značajne napore da bi se on izbjegao, kako prilikom usvajanja konvencije, tako i tokom njezine primjene, što ćemo vidjeti detaljnije u nastavku izlaganja.

Različita tumačenja mogu nastati iz nekoliko razloga: zbog tzv. *homeward* trenda, u kojem sudije tumače međunarodni instrument u svjetlu svog vlastitog prava, umjesto njegovog međunarodnog karaktera⁵; zatim, zbog razlika u jezi-

---

¹ Za više informacija o strukturi konvencija vidi Goode, R.; Kronke, H.; McKendrick, E. (ur.), *Transnational Commercial Law – Texts, Cases and Materials*, Oxford University Press, Oxford, 2015., str. 93 – 101. Za uobičajeni proces usvajanja konvencija vidi Tetley, W., *Uniformity of international private maritime law – the pros, cons, and alternatives to international conventions – how to adopt an international convention*, *Tulane Maritime Law Journal*, vol. 24, br. 1, 1996., str. 811 – 823; De Carolis, D., *Some Features of the Harmonisation of International Trade Law in the Third Millennium*, *Uniform Law Review*, vol. 15, br. 1, 2010., str. 1738 – 1752.

² Gopalan, G., *New Trends in the Making of International Commercial Law*, LLM teza, Deakin University, Gelong, 2004., str. 151.

³ Andersen, C. B., *The Uniform International Sales Law and the Global Jurisconsultorium*, *Journal of Law and Commerce*, vol. 24, br. 2, 2005., str. 159.

⁴ Wigmore, J. H., *International Assimilation of Law Its Needs and Its Possibilities from an American Standpoint*, *Illinois Law Review*, vol. 10, br. 6, 1915., str. 391.

⁵ Pate, R. A., *The Future Of Harmonization: Soft Law Instruments And The Principled*

ku; i konačno, zbog toga što na različitim instancama sudovi različitih zemalja mogu zauzeti različita gledišta u odnosu na međunarodno trgovačko pravo, i to ne zbog namjernih razlika u uvjerenjima, već u nedostatku međusobnog razumijevanja.⁶ Osim navedenog, vrijedi napomenuti i postojanje pravnih praznina koje je nemoguće izbjeći u konvencijama.

Ipak, ovi problemi mogu biti prevaziđeni (po ugledu na Konvenciju UN-a o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe (dalje u tekstu: CISG))⁷ kroz pravila tumačenja i popunjavanja pravnih praznina, najviše ona koja određuju da instrument mora biti tumačen autonomno i obzirom na njegov međunarodni karakter, odnosno da se pribjegavanje domaćem pravu kao načinu popunjavanja pravnih praznina koristi *ultima ratio*.⁸

Dalje, što je više informacija o određenom instrumentu raširena na domaćem nivou, ispravnija će biti njegova primjena. To je naročito tačno kada je informacija dostupna sudiji na njegovom materinjem jeziku.⁹ Baze podataka koje sadrže doktrine, presude i informacije o instrumentu su također veoma važne jer ubrzavaju univerzalnu dostupnost takvih resursa svim pravnim sistemima, što u konačnici doprinosi većoj efikasnosti i smanjenju troškova u oblastima međunarodnog trgovačkog prava.¹⁰ Također, kursevi trebaju biti usmje-

---

Advance Of International Lawmaking, Touro International Law Review, vol. 13, br. 2, 2009., str. 157 – 159; Ferrari, E., *Autonomous Interpretation versus Homeward Trend versus Outward Trend in CISG case law*, Uniform Law Review, vol. 22, br. 1, 2017., str. 249 – 251 i 251 – 253.

⁶ Wigmore, *op. cit.* u bilj. 4, str. 390.

⁷ <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/CISGCRO.html> (8. januara 2022.).

⁸ O tome detaljnije u nastavku rada, ali je na ovom mjestu važno istaći da, s obzirom na sporna pitanja, u tumačenju gotovo uvijek prevladava stajalište koje općenito slijedi često velika većina sudova te da, iako postoje izvjesne razlike u tumačenju CISG-a, one su uzete zajedno, zanemarive, naročito ako se uzme u obzir da ne postoji centralni [vrhovni] sud. Magnus, U., *Tracing Methodology in the CISG: Dogmatic Foundations*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009., str. 38. Po našem mišljenju jedan od razloga za takvu situaciju predstavlja specifičan način tumačenja i popunjavanja pravnih praznina, koji je predmet ovog rada. Zbog toga što nema puno odstupanja u tumačenju i popunjavanju pravnih praznina, dolazi do veće sigurnosti i predvidljivosti, a samim time, i indirektno, uspjeha CISG-a, tako da su ova pravila dobrim dijelom zaslužna za njezin visok stepen prihvaćenosti (nju su do sada ratificirale 94 zemlje svijeta, među kojima devet od deset najvećih svjetskih uvoznika i izvoznika robe).

⁹ Boscolo, A. T. A., *Application of the CISG in Latin American Countries: An Overview – Reality and Theory*, u: Schwenzer, I.; Pereira, C.; Tripodi, L. (ur.), *CISG and Latin America: Regional and Global Perspectives*, Eleven International Publishing, The Hague, 2016., 547.

¹⁰ Boscolo, A. T. A., *Problems on Harmonization and Unification of International Commercial*

reni ne samo ka studentima već i diplomiranim pravnicima, kao i svim drugim zainteresovanim subjektima¹¹, a također je zanimljiv i primjer Savjetodavnog vijeća koje daje zajedničko tumačenje za odredbe CISG-a.

U vezi s tim je važno primijetiti da za rješavanje problema različitog postupanja sudova prilikom tumačenja teksta konvencije i popunjavanja njezinih praznina nije dovoljno imati samo kvalitetna pravila, već je neophodno posvetiti izvjesne napore i nakon što konvencija bude usvojena i ratificirana od dovoljnog broja zemalja. Dakle, riječ je o procesu koji ne završava na diplomatskoj konferenciji na kojoj se usvaja određeni instrument jer je potrebno pronaći načine koji će omogućiti da se onima koji tumače i primjenjuju konvenciju taj posao što je moguće više olakša i pojednostavi.

Međutim, važno je imati na umu činjenicu da je kompletna uniformna primjena instrumenta nerealna i, na kraju krajeva, nepoželjna jer bi bilo nemoguće izraditi nacrt takvog prava koje npr. ograničava stranačku autonomiju ili slobodu ugovaranja. Radije, pravo treba biti okvir u kojem će ljudi sklapati ugovore te predviđati rješenja u slučaju spora između stranaka ako to one već nisu učinile.¹² S ovim se slaže i de Aguiar Júnior, koji navodi kako ne možemo očekivati savršenu uniformnost u primjeni konvencije, ali da se treba gledati naprijed u potrazi za međunarodnim trgovačkim pravom koje je korisnije i predvidljivije od postojećeg mnoštva postojećih različitih domaćih sistema. Dodatno, nastavlja on, međunarodna prihvatljivost istih pravila daje zajednički *medium* komunikacije – *lingua franca* međunarodne razmjene iskustava i ideja te da je vrlo vjerovatno da će to doprinijeti više kozmopolitskom i prosvijetljenom pristupu pravu.¹³

Law, LLM teza, University of Sao Paulo, Sao Paulo, 2016., str. 12.

¹¹ Faria, J. A. E., *Future Directions of Legal Harmonisation and Law Reform: Stormy Seas or Prosperous Voyage?*, Uniform Law Review, vol. 14, br. 1-2, 2009., str. 33 – 34.

¹² Kee, C.; Muñoz, E., *In Defence of the CISG*, Deakin Law Review, vol. 14, br. 1, 2004., str. 106.

¹³ De Aguiar Júnior, R. R., *Aspects of the 1980 Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, u: Schwenger, I.; Pereira, C.; Tripodi, L. (ur.), *CISG and Latin America: Regional and Global Perspectives*, Eleven International Publishing, The Hague, 2016., str. 212; Honnold, J., *The Sales Convention in Action – Uniform International Words: Uniform Application*, Journal of Law & Commerce, vol. 8, br. 1, 1988., str. 207 – 212.

2. OPĆENITO O NAČINU TUMAČENJA I POPUNJAVANJA PRAVNIH PRAZNA U CISG-u

Tumačenje i popunjavanje pravnih praznina je regulisano u čl. 7, koji se smatra za najvažniju odredbu CISG-a jer njezin uspjeh zavisi od smjera kojim će ići sudovi i tribunali prilikom tumačenja i popunjavanje praznina.¹⁴ Također se smatra centralnim dijelom CISG-a kao i drugih međunarodnih instrumenta (kao njihov izvor inspiracije) jer se primjenjuje kroz cijeli CISG kako bi zaštitio njen integritet kroz tumačenje i popunjavanje praznina na uniforman način.¹⁵ Na ovaj način nastoji se izbjeći *forum shopping* i ostvariti cilj minimuma potrebe za pravilima međunarodnog privatnog prava.¹⁶

---

¹⁴ O izazovima za uniformno pravo vidi Flechtner, H. M., *The Several Texts of the CISG in a Decentralized System: Observations on Translations, Reservations and Other Challenges to the Uniformity Principle in Article 7(1)*, *Journal of Law and Commerce*, vol. 17, 1998., str. 187 – 217.

¹⁵ Viscasillas, M. P. P., *Article 7*, u: Kröll, S.; Mistelis, L.; Viscasillas, M. P. P. (ur.), *UN Convention on Contracts for the International Sales of Goods (CISG) – A Commentary*, Hart Publishing, Oxford, 2. izd., 2018., str. 113; Zeller, B., *Four Corners – The Methodology for Interpretation and Application of the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, 2003., <https://vuir.vu.edu.au/88/9/BrZeller.pdf> (5. januara 2020.); Schwenzler I., *Uniform Sales Law – Brazil Joining the CISG Family*, u: Schwenzler, I.; Pereira, C.; Tripodi, L. (ur.), *CISG and Latin America: Regional and Global Perspectives*, Eleven International Publishing, The Hague, 2016., str. 487; Newhouse, A.; Tsuneyoshi, T., *CISG – A Tool for Globalization (2): American and Japanese Perspectives*, *Ritsumeikan Law Review*, vol. 30, br. 1, 2013., str. 35 – 52; Jurewicz, A., *A Milestone in Polish CISG Jurisprudence and Its Significance to the World Trade Community*, *Journal of Law and Commerce*, vol. 28, br. 1, 2009., str. 63 – 74; Gebauer, M., *Uniform Law, General Principles and Autonomous Interpretation*, *Uniform Law Review*, vol. 5, br. 4, 2000., str. 683; Zeller, B., *CISG and the Unification of International Trade Law*, Routledge-Cavendish, Abingdon, 2007., str. 24 – 36; Diedrich, E., *Maintaining Uniformity in International Uniform Law Via Autonomous Interpretation: Software Contracts and the CISG*, *Pace International Law Review*, vol. 8, br. 2, 1996., str. 310; Lookofsky, J., *The CISG in Denmark and Danish Courts*, *Nordic Journal of International Law*, vol. 80, br. 3, 2011., str. 304; Wethmar-Lemmer, M., *Regional harmonisation of international sales law via accession to the CISG and the importance of uniform interpretation of the CISG*, *De Jure*, vol. 47, br. 2, 2014., str. 301; Schlechtriem, P., *25 Years of the CISG: An International lingua franca for Drafting Uniform Laws, Legal Principles, Domestic Legislation and Transnational Contracts*, u: Flechtner, H. M.; Brand, R. A.; Walter, M. S. (ur.), *Drafting Contracts under the CISG*, Oxford University Press, Oxford, 2008., str. 50.

¹⁶ Viscasillas, *op. cit.* u bilj. 15, str. 113. Važno je napomenuti da Haški jednoobrazni zakon za međunarodnu prodaju robe (dalje u tekstu: ULIS, koji zajedno s Haškim jednoobraznim zakonom za zaključivanje ugovora o međunarodnoj prodaji robe

Ključ u uspjehu CISG-a prilikom ostvarivanja cilja predvidljivosti je postojanje jurisprudencije međunarodne trgovine, a to ne zavisi samo od velikog broja zemalja ugovornica, već i od razvoja uniformne sudske prakse prilikom tumačenja njezinih odredbi.¹⁷ Ovome doprinosi i njezina samoizvršna priroda¹⁸ jer se ovom odredbom nacionalni sudovi oslobađaju obavezujuće prirode precedenata (*stare decisis*).¹⁹

Čl. 7 sastoji se od dva dijela: prvi se tiče načina tumačenja, u smislu da se u tom procesu vodi računa o međunarodnom karakteru i potrebi da se unaprijedi uniformnost njezine primjene i poštovanje savjesnosti u međunarodnoj trgovini, dok se drugi odnosi na popunjavanje praznina u tekstu CISG-a tako da oslanjanje na domaće pravo bude *ultima ratio*. Važno je napomenuti kako bi zbog toga, a i zbog činjenice da je odredba čl. 7(1) upućena tumačima, on

---

predstavlja osnovu po čijem uzoru je izrađen CISG) nije imao nikakva pravila o tumačenju, a oba člana koja se bave principima za primjenu te konvencije – čl. 2 (isključenje primjene pravila međunarodnog privatnog prava) i čl. 17 (popunjavanje praznina opštim principima) bili su predmetom kontroverzi tokom diskusija u Komisiji UN-a za međunarodno trgovačko pravo (dalje u tekstu: UNCITRAL) i nisu usvojeni u istoj formi u CISG-u. Ove odredbe indiciraju da je bila namjera da se u ULIS-u kreira samostalno pravo prodaje, nezavisno od nacionalnih prava. Bonell, M. J., *General Provisions*, u: Bianca, C. M.; Bonell, M. J. (ur.), *Commentary on the International Sale Law*, Guiffre, Milan, 1987., str. 66. Isključivanjem bilo kakve reference za upotrebom domaćih prava autori nacrtu ULIS-a donijeli su sigurnost u međunarodnu prodaju kroz povećanje vjerovatnoće za uniformnim tumačenjem i primjenom prava. Ipak, ovaj pristup je strogo kritikovan u UNCITRAL-u tokom izrade nacrtu CISG-a. Goldring, J., *Unification and Harmonisation of the Rules of Law*, Unification and Harmonisation of the Rules of Law, vol. 9, br. 3, 1978., str. 289. Posljedično je došlo do kompromisa koji dozvoljava pribjegavanje nacionalnim pravima, ali samo kao *ultima ratio*. Osborne, P. J., *Unification or Harmonisation: A Critical Analysis of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980*, Pace Law School Institute of International Commercial Law, 2006., par. 5.1.

¹⁷ Hartnell, H. E., *Rousing the Sleeping Dog: The Validity Exception to the Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, *The Yale Journal of International Law*, vol. 18, br. 1, 1993., str. 6.

¹⁸ CISG je "samoizvršna" konvencija, za razliku od Haških jednoobraznih zakona, koji su bili donijeti kao aneks uz međunarodni ugovor i morali su biti inkorporisani u domaće pravo.

¹⁹ Sono, K., *The Rise of Anational Contract Law in the Age of Globalization*, *Tulane Law Review*, vol. 75, br. 1, 2001., str. 1149. O razvoju te doktrine vidi Bell, G. F., *Uniformity through Persuasive International Authorities – Does Stare Decisis Really Hinder the Uniform Interpretation of the CISG?*, u: Andersen, C. B.; Schroeter, U. G. (ur.), *Sharing International Commercial Law across National Boundaries, Festschrift for Albert H. Kritzer on the Occasion of his Eightieth Birthday*, vol. 35, Wildy, Simmonds & Hill, London, 2008., str. 13 – 33.

trebao biti tretiran kao imperativna odredba za sve stranke (i bilo bi upitno da li se može odstupiti od takvog opšteg principa).²⁰

No, pored navedenog, važno je istaći da CISG nije instrument koji je razvijen u 1980-im i sada je “zamrznut u vremenu”. Suprotno, čl. 7 specifično dopušta CISG-u da se prilagodi promjenjivim tržišnim situacijama i, stoga, pravu prodaje za “stvarni svijet”²¹ te zato mora biti posmatrana kao autonoman sistem sposoban za generisanje novih pravila, što je sadržano u čl. 7.²² Smatramo da je ova karakteristika izuzetno značajna zbog same prirode konvencije kao instrumenta za formulisanje međunarodnog trgovačkog prava s obzirom na to da je uglavnom teško mijenjati jednom usvojeni tekst, pa pravila tumačenja i popunjavanja pravnih praznina po našem mišljenju moraju biti takva da dopuštaju određeni stepen fleksibilnosti, prijeko potrebne u ovoj grani prava.

Sistem iz čl. 7 dokazao se uspješnim u praksi i dobro je primljen kako kod pravnih naučnika, tako i kod praktičara²³, a njegov uticaj se ne vidi samo u instrumentima UNCITRAL-a, već i Međunarodnog instituta za unifikaciju privatnog prava (dalje u tekstu: UNIDROIT), kao i u regionalnim tekstovima, poput Principa evropskog ugovornog prava (dalje u tekstu: PECL) i Nacrta zajedničkog referentnog okvira (dalje u tekstu: DFCR), što predstavlja dokaz za njegovu univerzalnu prihvaćenost.²⁴

Obično, model je reproduciran u cijelosti, iako ponekad s minornim promjenama. U manjem broju tekstova supstantivne promjene razmotrene su zbog

---

²⁰ Viscasillas, *op. cit.* u bilj. 15, str. 114.

²¹ Zeller, *op. cit.* u bilj. 15, str. 8. Realistično gledajući, svako uniformno pravo mora biti dovoljno fleksibilno kako bi se prilagodilo novim činjeničnim i pravnim razvojem u desetljećima što dolaze te sistem tumačenja u vezi s tim mora biti posebno dizajniran imajući u vidu svrhu instrumenta, tj. njegovu upotrebu na međunarodnom nivou kroz dugi niz godina bez mogućnosti mijenjanja teksta. Zeller, *op. cit.* u bilj. 15, str. 130 – 131.

²² Audit, B. *The Vienna Sales Convention and the Lex Mercatoria*, *Lex Mercatoria and Arbitration*, vol. 146, br. 3, 1998., str. 186.

²³ Viscasillas, *op. cit.* u bilj. 15, str. 114.

²⁴ Čl. 5(1) Konvencije UN-a o upotrebi elektronske komunikacije u međunarodnim ugovorima, https://uncitral.un.org/en/texts/ecommerce/conventions/electronic_communications/status (5. januara 2022.); čl. 6 UNIDROIT Konvencije o zastupanju u oblasti međunarodne trgovine, <https://www.unidroit.org/status-agency> (5. januara 2022.); čl. 7 Konvencije UN-a o ustupanju potraživanja u međunarodnoj trgovini, <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/payments/receivables/ctc-assignment-convention-e.pdf> (5. januara 2022.); čl. 7 Konvencije UN-a o zastari potraživanja u oblasti međunarodne prodaje robe (i Protokol), https://uncitral.un.org/en/texts/sale-goods/conventions/limitation_period_international_sale_of_goods/status (5. januara 2022.).

potrebe za daljnjim razvojem pravila ili kako bi se mogle prilagoditi posebnim specifičnostima materije instrumenta.²⁵ Tako npr., za razliku od CISG-a, Principi međunarodnih trgovačkih ugovora (dalje u tekstu: PICC) u čl. 1.6 ne spominju supsidijarno pribjegavanje nacionalnom pravu²⁶, što je konzistentno s kreiranjem autonomnog samoodrživog sistema kojem ovaj instrument teži.²⁷

3. PRAVILA CISG-a O TUMAČENJU

Postoji mnogo prepreka za postizanje uniformnosti određenog instrumenta jer ona ne proizilazi automatski iz sporazuma o tekstu uniformnih pravila (čak i kad se on uspije postići)²⁸ zbog toga što uniformne riječi ne osiguravaju uvijek uniformni rezultat, niti se on postiže tokom noći, on mora rasti i mora biti otkriven.²⁹ To je naročito teško tamo gdje je konvencija na snazi u različitim državama s kompletno različitim socijalnim, ekonomskim i kulturnim pozadinama i, što je možda najvažnije, različitim pravnim sistemima³⁰ jer ciljevi takvog sporazuma mogu biti potkopani različitim domaćim pristupima tumačenju i primjeni uniformnih međunarodnih pravila u praksi.³¹

Ipak, kada se uzme u obzir potreba za predvidljivošću u ugovorima i cilj CISG-a da ukloni prepreke u međunarodnoj trgovini, onda je sigurno zaključiti da se zahtijeva što manje odstupanje u međunarodnoj praksi. Stoga je važno da njezine odredbe budu primijenjene slično, ako ne identično u svim državama članicama³², jer samo uniformnost praktičnih rezultata (a ne samo teksta) može u konačnici promovisati međunarodnu trgovinu.³³

²⁵ Viscasillas, *op. cit.* u bilj. 15, str. 144. Čl. 1:106 PECL, čl. I-1:102(3) i (4) DFCR slični su čl. 7 CISG-a s nekim odstupanjima glede različitog obima primjene.

²⁶ Viscasillas, *op. cit.* u bilj. 15, str. 144; Hackney, P., *Is the United Nations Convention on the International Sale of Goods Achieving Uniformity?*, Louisiana Law Review, vol. 61, br. 2, 2000., str. 473 – 474.

²⁷ Viscasillas, *op. cit.* u bilj. 15, str. 144.

²⁸ Hackney, *op. cit.* u bilj. 26, str. 473 – 474.

²⁹ Andersen, C. B., *Furthering the Uniform Application of the CISG: Sources of Law on the Internet*, Pace International Law Review, vol. 10, br. 2, 1998., str. 404; Zeller, *op. cit.* u bilj. 15, str. 18.

³⁰ Hackney, *op. cit.* u bilj. 26, str. 404.

³¹ Felemegas, J. (ur.), *An International Approach to the Interpretation of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) as Uniform Sales Law*, Cambridge University Press, New York, 2007., str. 15.

³² Hackney, *op. cit.* u bilj. 26, str. 404.

³³ Bazinas, S. V., *Uniformity in the Interpretation and the Application of the CISG: The Role of CLOUT and the Digest*, u: *Celebrating Success: 25 Years United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods* (zbirka radova s Konferencije UNCI-

U vezi s time Hackney navodi nekoliko načina pomoću kojih se može pokušati osigurati uniformnost konvencije poput uspostavljanja vrhovnog suda ili sličnog tijela³⁴ koje bi bilo zaduženo za "ispravno" tumačenje prava ili principa koji bi bili slični anglosaksonskom konceptu *stare decisis* činjenja sudske prakse obavezujućom za buduće sudove.³⁵

Ipak, kada je riječ o međunarodnoj trgovini, važno je napomenuti da trgovci uopšteno preferiraju brza i efikasna rješenja, pa se CISG nije odlučio ni za jedno od navedenih jer bi to značilo kašnjenje u procesu donošenja odluka³⁶, već je umjesto toga razvila vlastita pravila tumačenja (i popunjavanja pravnih praznina), čiji model slijedi većina uniformnih tekstova međunarodnog prava.³⁷ Tako je odredba čl. 7(1), koji propisuje da će se prilikom tumačenja CISG-a voditi računa o njezinom međunarodnom karakteru i potrebi da se unaprijedi uniformnost njezine primjene i poštovanje savjesnosti u međunarodnoj trgovini, postala vitalna odredba i srce ove konvencije.³⁸

Uključivanje odredbe čl. 7(1) proizlazi iz želje autora CISG-a da izbjegnju opasnosti i rizike kreiranja uniformnih pravila, koji mogu rezultirati u tumačenju i primjeni međunarodnog teksta, u zemljama koje pripadaju različitim pravnim sistemima i, stoga, različitim pravilima i principima tumačenja. CISG kreira skoro samoodrživ sistem odvojen od običnih tumačenja domaćeg prava.³⁹

TRAL-SIAC, 22. – 23. septembra 2005.), Singapore International Arbitration Centre, Singapore, 2006., str. 273.

³⁴ Kao što je to npr. slučaj s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, EU ili OHA-DA-om. Dok su neki pozivali na formiranje međunarodnog CISG suda kao apelacionog autoriteta, UNCITRAL je indirektno odbila taj prijedlog i mnogi se slažu da bi to, iako bi bilo korisno, bilo nemoguće. Karton, J.; De Germiny, L., *Has the CISG Advisory Council Come of Age?*, Berkeley Journal of International Law, vol. 27, br. 1, 2009., str. 465 – 466.

³⁵ Hackney, *op. cit.* u bilj. 26, str. 474.

³⁶ Huber, P.; Mullis, A., *The CISG: a new textbook for students and practitioners*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2007., str. 8.

³⁷ U suštini UNCITRAL je prva organizacija koja je unijela posebne odredbe o tumačenju u svoje tekstove uniformnog prava. Viscasillas, *op. cit.* u bilj. 15, str. 144.

³⁸ Kilian, M., *CISG and the Problem with Common Law Jurisdictions*, Journal of Transnational Law & Policy, vol. 10, br. 1, 2001., str. 226.

³⁹ Važno je napomenuti da prilikom tumačenja u skladu sa čl. 7(1) tumačima na raspolaganju stoje jurisprudencija, doktrina (pisanje pravnih naučnika i komentari, koji predstavljaju nemjerljivu pomoć u tumačenju CISG-a zbog toga što su mnogi sačinjeni od pravnih naučnika koji su bili uključeni u njezinu izradu; komentari su demonstracija istinskog međunarodnog pristupa koji je zauzet u CISG-u). Williams, A. E., *Forecasting the Potential Impact of the Vienna Sales Convention on International Sales Law in the United Kingdom*, u: *Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, Pace University International Law Review, Kluwer Law Inter-

Radeći tako, izbjegnuti su rizici koji proizilaze iz primjene pravila tumačenja specifičnih za određeni pravni sistem, koja su neadekvatna za sistem nastao, razrađen i primjenjivan na međunarodnom nivou. Istovremeno s tim, ostvareni su međunarodno, autonomno i uniformno tumačenje i primjena CISG-a.⁴⁰

3.1 Međunarodni karakter

Referenca na međunarodni karakter CISG-a ukazuje da se prilikom primjene bilo kojeg metoda tumačenja mora imati na umu karakter njenih pravila.⁴¹ CISG je proizašla iz pregovaranja među brojnim državama koje su izričito ili prešutno zastupale različite ideje i aspiracije, formulisale njihove prijedloge na osnovu različitih pravnih sistema i uglavnom na jeziku stranom njima, i pravile kompromise kako bi se postiglo ono što oni smatraju minimum njihovih pojedinačnih interesa.⁴²

Ovo zapravo znači da CISG mora biti tumačena autonomno i na originalan način, tj. da svaka riječ i fraza u konvenciji ne trebaju biti shvaćene prema značenju koje iste riječi ili fraze mogu imati u domaćem pravnom sistemu, već im se umjesto toga treba dati CISG značenje zasnovano na njezinoj strukturi i

---

national, Alphen aan den Rijn, 2000., str. 9. Isto tako, upotreba *travaux préparatoires* (zakonodavne historije) je neizostavna prilikom odredbi CISG-a. Eiselen, S., *Literal Interpretation: The Meaning of the Words*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009., str. 89. Postoji nekoliko i drugih pomagala koja stoje na raspolaganju onima koji tumače CISG, a koja mogu ubrzati uniformnu primjenu i djelovati kao prepreka za razvoj divergentnih tumačenja. Tako npr. u slučajevima dvosmislenosti ili nejasnoća u jeziku postojanje nekoliko jednako autentičnih jezičnih verzija CISG-a dozvoljava tumačima da konsultuju druge službene verzije za pomoć. Felemegas, *op. cit.* u bilj. 31, str. 15.

⁴⁰ Viscasillas, *op. cit.* u bilj. 15, str. 115. I drugi instrumenti su usvojili pristup CISG-a kada je riječ o tumačenju njihovog teksta. Npr. čl. 4 Konvencije UN-a o međunarodnim akreditivima i međunarodnim mjenicama, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/x_12_e.pdf (6. januara 2022.); čl. 8 UNCITRAL-ovog Model zakona o prekograničnom stečaju, <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/insolven/1997-Model-Law-Insol-2013-Guide-Enactment-e.pdf> (6. januara 2022.); čl. 2 Konvencije UN-a o ugovorima o međunarodnom prijevozu robe u cijelosti ili djelimično morem, https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/transport/rotterdam_rules/Rotterdam-Rules-E.pdf (6. januara 2022.).

⁴¹ Schwenzer, I.; Hachem, P., *Article 7*, u: Schlechtriem, P.; Schwenzer, I. (ur.), *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, Oxford University Press, Oxford, 2016., str. 122. Ovo proizlazi iz cilja UNCITRAL-a prilikom pripreme CISG-a (za razliku od npr. ULIS-a), tj. čuvanja i unaprjeđivanja uniformnosti, kao i iz Preambule CISG-a.

⁴² Schwenzer; Hachem, *op. cit.* u bilj. 41, str. 122.

osnovnim politikama, kao i zakonodavnoj historiji.⁴³

U tumačenju CISG-a bilo koji domaći trend mora biti izbjegnut, a oslanjanje na rješenja domaćeg prava i relevantne sudske prakse nije dopušteno, već u svakom slučaju značenje mora biti uspostavljeno nezavisno.⁴⁴ Ovo je odraz shvatanja da će uniformnost biti nemoguća za postići ako se uniformni tekstovi tumače i primjenjuju u svjetlu domaćeg prava.⁴⁵

Namjera koja stoji iza toga da se CISG tumači na osnovu svoje jedinstvenosti, odvojena od ekscentričnosti domaće prakse, jeste nada da će ona tako rezultirati u više istinskom supranacionalnom pravu.⁴⁶ Ovo je važno i zbog činjenice da se tekst CISG-a sastoji od jedinstvenih, supranacionalnih i kolektivnih pojmova, koji su nastali kao kompromis između delegata država iz različitih pravnih sistema. Isto tako, ovakav način tumačenja je pozitivno povezan sa većom uniformnošću u primjeni jer će ga sudovi drugih država prepoznati kao dobro rezonovano, a ne kao proizvod pristrasne, ekscentrične nacionalne perspektive.⁴⁷

Ipak, u rijetkim slučajevima moguće je pokazati da je određeni pojam precizno izabran u značenju kakvo ima u domaćem pravu te da njegovom mjestu u kontekstu pravila CISG-a nije dato novo, funkcionalno značenje. No, i u situacijama kada se u CISG-u koristi pojam koji korespondira onom u francuskom, engleskom, njemačkom pravu ili nekom drugom pravu, to ne znači da domaće doktrine i praksa trebaju biti jednostavno korišteni za njihovo tumačenje, već ih radije treba tumačiti nezavisno uzimajući u obzir njihovu funkciju u kontekstu konvencije.⁴⁸

⁴³ Huber; Mullis, *op. cit.* u bilj. 36, str. 7. Izričito je naglašeno u njezinim dokumentima koji se odnose na zakonodavnu historiju da je važno izbjeći tumačenje na koje su uticali koncepti koji se koriste u pravnom sistemu zemlje foruma. Komarov, A., *Internationality, Uniformity and Observance of Good Faith as Criteria in Interpretation of CISG: Some Remarks on Article 7(1)*, *Journal of Law & Commerce*, vol. 25, br. 1, 2005., str. 77.

⁴⁴ Gruber, P. U., *Legislative Intention and the CISG*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009., str. 95; vidi npr. Audiencia Provincial de Valencia (Španija) od 7. juna 2003. godine, CISG-Online 948; Oberlandesgericht Frankfurt a. M. (Njemačka) od 20. aprila 1994. godine, CISG-Online 125; Tribunale di Pavia (Italija) od 29. decembra 1999. godine, CISG-Online 678; Tribunale di Rimini (Italija) od 26. novembra 2002. godine, CISG-Online 737 itd.

⁴⁵ Bazinas, *op. cit.* u bilj. 33, str. 274.

⁴⁶ Di Matteo, L. A.; Dhooge, L. J.; Greene, S.; Maurer, V. G.; Pagnattaro, M. A., *International Sales Law: A Critical Analysis of CISG Jurisprudence*, Cambridge University Press, New York, 2005., str. 41.

⁴⁷ *Ibid.*, str. 11 – 12.

⁴⁸ Ferrari, *op. cit.* u bilj. 5, str. 246.

3.2 Promovisanje uniformne primjene

Ovo pravilo samo po sebi slijedi unifikatorski cilj CISG-a, a njegovi primarni adresati su sudovi i arbitražni tribunali. Međutim, zbog činjenice da ne postoji vrhovni sud kao konačni organ koji je kompetentan da odluči o divergentnim tumačenjima⁴⁹, drugi metodi, poput uzimanja u obzir stranih odluka i literature, moraju biti obavezujući kako bi se to postiglo. Ako postoji konsenzus u praksi i literaturi kako određeno pitanje treba biti riješeno, sljedeće odluke to trebaju slijediti, naročito ako je riječ o sudu zadnje instance koji je riješio određeno pitanje.⁵⁰ Dok je ponekad sugerisano da čl. 7(1) predstavlja dovoljnu osnovu za doktrinu *stare decisis* u CISG-u, ispravno i prevladavajuće mišljenje jeste da to nije slučaj. Radije, strani sudovi mogu biti slijedeći od drugih samo ako su dobro obrazloženi, uvjerljivi autoritet.⁵¹

Važno je napomenuti da samo citiranje nije postignuće na putu uniformne primjene, već se mora uzeti u obzir tako da se evaluira kada dođe do određenog problema iz tumačene odredbe. Uniformna primjena CISG-a je stoga postignuta samo kroz pažljivu analizu argumenata učinjenih od strane odgovarajućeg sudskog tijela kada tumači neku njezinu odredbu. Samo pozivanje na postojaće strane odluke bez evaluacije može produžiti neispravno rasuđivanje.⁵²

Međutim, nemogućnost da se pribave odluke sudova i tribunala iz drugih jurisdikcija se vrlo često spominje kao faktor za prepreku u razvoju uniformnog tumačenja, a ovaj se problem dalje komplikuje činjenicom da su te odluke vrlo često na stranim jezicima. Veća dostupnost takvih usluga može samo ubrzati

⁴⁹ Schwenger; Hachem, *op. cit.* u bilj. 41, str. 122 – 123.

⁵⁰ Schwenger, I.; Fountoulakis, C. (ur.), *International Sales Law*, Routledge-Cavendish, Abingdon, 2007., str. 65. Iako precedentni sistem poput onog u anglosaksonskim pravnim sistemima nije obavezan, ono što čl. 7(1) nameće je uzimanje u obzir strane literature, naročito jurisprudencije. Ako je materijalno pitanje u odnosu na CISG razmatrano od najvišeg suda u državi članici, onda bi to trebalo biti smatranim uvjerljivim autoritetom za druge sudove i arbitražne tribunale čak i ako bi oni možda drugačije mislili. Ako je generalno uniformno mišljenje u pogledu tog pitanja formirano u literaturi i praksi, onda ono treba biti tretirano kao precedent i slijedeći u interesu uniformne primjene. Schlechtriem, P.; Butler, P., *International Assimilation: The UN Convention on International Sale of Goods*, Springer Science & Business Media, Berlin, 2008., str., 49.

⁵¹ Schwenger; Hachem, *op. cit.* u bilj. 41, str. 125.

⁵² *Ibid.*, str. 124 – 125. Viscasillas navodi kako su sudovi u kontinentalnim pravnim sistemima postali izuzetno osjetljivi na stranu sudsku praksu, a da su anglosaksonski sudovi zauzeli pozitivan stav spram pisanja pravnih stručnjaka kao izvora tumačenja. Viscasillas, M. P. P., *Interpretation and gap-filling under the CISG: contrast and convergence with the UNIDRO-IT Principles*, *Uniform Law Review*, vol. 22, br. 1, 2017., str. 8.

trend koji se primjećuje u mnogim jurisdikcijama, porast broja sudija koji se, kada primjenjuju i tumače CISG, referišu na odluke drugih sudova u drugim državama.⁵³ Međutim, kao što smo već istakli, ovo ne znači da se treba slijediti svaka odluka stranih sudova, već nameće obavezu da se moraju uzeti u obzir slični slučajevi u međunarodnoj praksi.⁵⁴ Ključno pitanje je: kako se može ostvariti uniformnost primjene CISG-a širom svijeta, među kontinentalnim i anglosaksonskim jurisdikcijama, razvijenim zemljama, zemljama u razvoju i tranziciji, preko jezičkih i kulturnih barijera?⁵⁵

UNCITRAL je, u skladu sa svojim mandatom⁵⁶, poduzela pripremu neophodnih alata za razumijevanje CISG-a i njezino uniformno tumačenje te ohrabrila sve države ugovornice da učestvuju u njezinom razvijanju, a rezultati njezinog djelovanja su dostupni na internetu. Tako je 1988. godine uspostavljen sistem za sudsku praksu o njenim tekstovima (dalje u tekstu: CLOUT)⁵⁷ s ciljem omogućavanja razmjene odluka koje se tiču njezinih instrumenata i pomaganja sudijama, arbitrima, advokatima i strankama u poslovnim transakcijama, koji funkcioniše tako da postoji mreža nacionalnih dopisnika postavljenih od vlada država ugovornica koji prate odluke u svojim zemljama i izvještavaju Sekretarijat o njima u formi sažetka. Sekretarijat zatim uređuje ove sažetke kako bi ih (zajedno s originalom) objavio u uniformnom formatu i stilu na svih šest jezika i objavio kao zvanične UN-ove dokumente. Mreža nacionalnih dopisnika osigurava pokrivenost velikog broja domaćih jurisdikcija i dostupnost CLOUT-a na svih šest jezika UN-a predstavljaju ključne elemente za promovisanje uniformnog tumačenja na najširoj mogućoj skali.⁵⁸

Obzirom na veliki broj CISG slučajeva prikupljenih u CLOUT-u, Komisija je zahtijevala alat posebno dizajniran za predstavljanje odabranih informacija o tumačenju konvencije na jasan, koncizan i objektivan način, a rezultat je UNCITRAL Digest of Case Law on CISG (tzv. Digeste), koje dalje podržavaju

⁵³ Evans, M., *Uniform Law: A Bridge Too Far*, Tulane Journal of International and Comparative Law, vol. 3, br. 1, 1995., str. 145 – 151; Schwenzer, I.; Hachem, P., *The CISG – A Story of Worldwide Success*, 2009., https://edoc.unibas.ch/45574/1/20110913164502_4e6f6c6e5b746.pdf (8. januara 2022.), str. 138 – 139.

⁵⁴ Eiselen, S., *UNCITRAL Instruments and the Regional Harmonization of International Commercial Law*, u: Schwenzer, I.; Pereira, C.; Tripodi, L. (ur.), *CISG and Latin America: Regional and Global Perspectives*, Eleven International Publishing, The Hague, 2016., str. 509.

⁵⁵ Schwenzer, *op. cit.* u bilj. 15, str. 488.

⁵⁶ <https://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/digest-cases-toc.html> (7. januara 2022.).

⁵⁷ <https://www.uncitral.org/clout/?lf=899&lng=en#legislativeText> (8. januara 2022.).

⁵⁸ UNCITRAL Digests, *op. cit.* u bilj. 56, str. xi – xii.

cilj uniformnog tumačenja CISG-a, a predstavljaju sinopsis relevantne prakse za svaki njezin član. Digeste prezentuju informacije u formatu zasnovanom na poglavljima koji odgovaraju CISG članovima, ukazujući na zajednička viđenja i izvještavajući o divergentnim pristupima, a bez toga da su obavezujuće, one podstiču stranke da uzmu u obzir sudsku praksu. One su nastale kao rezultat saradnje između nacionalnih dopisnika, međunarodnih stručnjaka i Sekretarijata.⁵⁹ Važno je napomenuti i da je diskutovana mogućnost da Digeste treba da pruže i vodič za ispravno tumačenje i identifikuju bilo kakve praznine u tekstu, no od toga se odustalo jer bi to onda značilo da bi takav pristup vodio neizbježno ka kritizmu odluka nacionalnih sudova, što bi bio neprikladan rezultat za međuvladinu organizaciju poput UNCITRAL-a.⁶⁰

Dalje, Sekretarijat priprema *Thesaurus*, tj. analitičku listu problema koji mogu nastati u kontekstu teksta i na osnovu toga ukazuje na listu slučajeva pod određenim problemom ili odredbom. Prvi *Thesaurus* za CISG pripremljen je 1995. godine, a na osnovu njega je Sekretarijat pripremio *index*.⁶¹ *Thesaurus* je važan i u kontekstu problema usklađenosti teksta CISG-a na šest službenih jezika, kao i prijevoda na druge jezike, s obzirom na to da omogućava ispravno upoređivanje sličnih i razlikovanje drugačijih koncepata i pojmova.⁶²

Pored CLOUT-a, važno je napomenuti da postoji i baza podataka koju je kreirao Institut za međunarodno trgovačko pravo Pace univerziteta (*Institute for International Commercial Law at Pace University School of Law*), koja sadrži tekst CISG-a na različitim jezicima, tekst diplomatske konferencije, preko 3.000 slučajeva, 10.000 anotacija i kolekciju pisanja pravnih naučnika o problemima CISG-a.⁶³ Dalje, u saradnji s *Queen Mary Case Translation* programom pomaže da se uklone dvosmislenosti jezika kroz pružanje punog prijevoda slučajeva na engleski jezik.⁶⁴ Još jedan značajan izvor prakse je UNILEX⁶⁵, baza podataka UNIDROIT-a, koja pruža detaljne sažetke, prijevode i pune tekstove odluka mnogih važnih slučajeva širom svijeta i uključuje reference na relevantnu literaturu i komentare.⁶⁶ Osim Pace-a i UNILEX-a, postoji još mnoštvo baza po-

⁵⁹ *Ibid.*, str. xii. Cilj uniformnog tumačenja je u velikoj mjeri imao koristi od CLOUT-a i Digesti. Komarov, *op. cit.* u bilj. 43, str. 80.

⁶⁰ Bazinas, *op. cit.* u bilj. 33, str. 276.

⁶¹ *Ibid.*, 22.

⁶² Kee; Muñoz, *op. cit.* u bilj. 12, str. 120 – 123.

⁶³ Nikolova, S. E., *UK's Ratification of the CISG – An Old Debate or a New Hope for the Economy of the UK on Its Way out of the Recession: The Potential Impact of the CISG on the UK's SME*, *Pace International Law Review Online Companion*, vol. 3, br. 3, 2012., str. 83 – 84.

⁶⁴ Osborne, *op. cit.* u bilj. 16, par. 4.4.1.

⁶⁵ <http://unilex.info/instrument/cisg> (8. januara 2022.).

⁶⁶ Osborne, *op. cit.* u bilj. 16, par. 4.4.1.

dataka koje su izradile države članice, a koje vrlo često uključuju tekst CISG-a na svom jeziku te sudsku praksu o toj temi.⁶⁷ Neograničen pristup izvorima informacija o CISG-u, uključujući tekst, praksu, pisanja i prijevode ohrabruje značajno unifikaciju prava.⁶⁸

Obzirom na to da je UNCITRAL agencija UN-a, ona se mora suzdržati od bilo kakvih kritičkih komentara o domaćem razvoju države i stoga je dosad odbijala sve zahtjeve za uspostavljanjem zvaničnog tijela koje bi osiguralo uniformno tumačenje.⁶⁹ Zbog toga je grupa pravnih naučnika 2001. godine formirala CISG Savjetodavno vijeće⁷⁰, koje kao privatna inicijativa nije subjekt takvih ograničenja⁷¹ i čiji je osnovni cilj promovisanje uniformnog tumačenja CISG-a od strane sudova i tribunala.⁷² Ono izdaje mišljenja⁷³ o pitanjima koja su povezana s primjenom i tumačenjem CISG-a koja su sve više i više citirana od strane sudova i tribunala kao uvjerljivi autoritet.⁷⁴ Međutim, važno je razumjeti da su mišljenja autoritativna, ali ne i obavezujuća. Autoritet vijeća je važan i zbog uvjerljivosti odluka te se zasniva i na prestižu njegovih članova obzirom na to da je sačinjen od pravnih naučnika dobro poznatih u akademskoj zajednici, zbog čega njegova mišljenja imaju određenu snagu. Čak i oni koji su kritični spram njega priznaju ugled njegovih članova. Drugo, obzirom da su sve odluke dosad donijete jednoglasno, važno je istaći da mišljenja tijela pravnih naučnika koje govori jednim glasom nosi veću težinu nego kad jedan govori sam, i treće, njegovi akti su sačinjeni kao da je riječ o aktima zvaničnog tijela.⁷⁵

⁶⁷ Npr. Austrija: <http://www.cisg.at/>; Francuska: <http://www.cisg.fr/?lang=fr>; Španija <http://www.uc3m.es/cisg> (8. januara 2022.).

⁶⁸ Nikolova, *op. cit.* u bilj. 63, str. 85.

⁶⁹ Schwenger, *op. cit.* u bilj. 15, str. 489.

⁷⁰ Karton, J.; De Germiny, L., *Can the CISG Advisory Council Affect the Homeward Trend*, *Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration*, vol. 13, br. 1, 2009., str. 75.

⁷¹ Schwenger, *op. cit.* u bilj. 15, str. 489.

⁷² Karton; De Germiny, *op. cit.* u bilj. 34, str. 457.

⁷³ Iako nema nikakvih formalnih ograničenja ko može podnijeti zahtjev, Vijeće razmatra samo zahtjeve institucija, ali ne i pojedinaca, kako bi se izbjeglo zauzimanje strana u privatnim sporovima. Kada primi zahtjev, Vijeće nije obavezno da izda mišljenje jer zbog nedostatka resursa i vremena mora prioretizirati, a bira probleme od širokog interesa koji imaju određeni stepen hitnosti, naročito kada postoje značajno različita mišljenja među sudovima. Za donošenje mišljenja je potrebna dvotrećinska većina, ali se teži ka tome da se postigne jednoglasna odluka, zbog toga što se vjeruje da to jača poziciju usvojenih mišljenja i konačno status Vijeća. Mišljenja se objavljuju na svih šest jezika te na njemačkom i japanskom. Karton; De Germiny, *op. cit.* u bilj. 70, str. 76 – 80.

⁷⁴ Schwenger, *op. cit.* u bilj. 15, str. 489.

⁷⁵ Karton; De Germiny, *op. cit.* u bilj. 70, str. 81, 82 i 87; vidi npr. *Bundesgerichtshof*

Rezultat je da postoji mnoštvo materijala, presuda i komentara o tumačenju i primjeni CISG-a, a s obzirom na to da je većina njih dostupna na internetu⁷⁶, može se očekivati da se praktičari i sudovi oslanjaju na njega prilikom tumačenja. Važno je napomenuti da, iako postoji nekoliko slučajeva u početku primjene CISG-a koji su se oslanjali na domaći trend, strahovi da će postojati dijametralno suprotna tumačenja nisu se pokazali naročito opravdanim⁷⁷ jer sve više sudova i tribunala širom svijeta koristi međunarodnu praksu i akademske komentare⁷⁸ umjesto oslanjanja na domaća rješenja.⁷⁹ Smatramo da su razlozi za ovakav uspjeh CISG-a mnogobrojni i sežu još do diplomatske konferencije na kojoj je pregovaran njezin tekst, koji je karakterističan po kompromisnom karakteru koji odražava u gotovo svakoj svojoj odredbi, ali da se uglavnom mogu pripisati njezinim pravilima kojima je regulisan način tumačenja, kao i mnogobrojnim resursima koji stoje na raspolaganju onima koji sudjeluju u tom procesu.

Zaključno, UNCITRAL također sponzorise godišnje *moot court* takmičenje u Beču, gdje studenti raspravljaju o fiktivnom sporu zasnovanom na odredbama CISG-a. Ovo takmičenje pomaže unaprjeđenju razumijevanja CISG-a među onima koji će možda jednog dana raditi u praksi⁸⁰, a o njegovoj važnosti govori da su na 26. *moot court*-u učestvovali studenti iz 84 zemlje svijeta.⁸¹

(Njemačka) od 28. maja 2014. godine, CIG-Online 2513 u kojoj se poziva na tumačenje teksta CISG-a od strane Savjetodavnog vijeća.

⁷⁶ Nema sumnje da je internet nevjerovatno koristan alat, no on se ipak stalno mijenja, sajtovi i materijali se neprestano dodaju i uklanjaju te je važno da se, kada se internet koristi kao sredstvo izvora prava, navede datum pristupanja jer to ukazuje na vjerovatnoću da je materijal još dostupan. Hackney, *op. cit.* u bilj. 26, str. 410. Uz široku dostupnost materijala (zahvaljujući modernim tehnologijama) javlja se ogroman potencijal za unaprjeđivanje harmonizacije, koja u mnogo čemu zavisi od nje. Ovo može poslužiti kao prototip za svjetski sistem izvještavanja kako bi se zadovoljile potrebe izuzetno globaliziranog svijeta. Del Duca, L. F., *Developing Global Transnational Harmonization Procedures for the Twenty-First Century: The Accelerating Pace of Common and Civil Law Convergence*, Texas International Law Journal, vol. 42, br. 3, 2007., str. 659 – 660.

⁷⁷ Eiselen, *op. cit.* u bilj. 54, str. 523.

⁷⁸ Di Matteo, L. A., *The Scholarly Response to the Harmonization of International Sales Law*, Journal of Law & Commerce, vol. 30, br. 1, 2012., str. 2 – 4 i 13 – 21. Ovo može igrati vitalnu ulogu u promovisanju autentične primjene CISG-a kao instrumenta međunarodnog porijekla. Komarov, *op. cit.* u bilj. 43, str. 79.

⁷⁹ Eiselen, *op. cit.* u bilj. 54, str. 523.

⁸⁰ Williams, *op. cit.* u bilj. 39, str. 10. Pored toga, UNCITRAL organizuje i treninge sudija, podržava obrazovne napore itd. Sorieul, R.; Hatcher, E.; Emery, C., *Possible Future Work by UNCITRAL in the Field of Contract Law: Preliminary thoughts from the Secretariat*, Villanova Law Review, vol. 58, br. 4, 2014., str. 505.

⁸¹ <https://vismoot.pace.edu/site/about-the-moot/general-information> (8. januara

3.3 Poštovanje savjesti

Konačno, čl. 7(1) sadrži referencu na poštovanje savjesnosti⁸² u međunarodnoj trgovini. Uvođenje ovog principa bilo je kontroverzno i na Bečkoj konferenciji jer njegovo priznavanje u domaćim pravnim sistemima varira.⁸³ Dok npr. englesko trgovačko pravo snažno favorizuje sigurnost u korist pravednosti, mnogi se kontinentalni pravni sistemi oslanjaju na pojmove poštovanja savjesnosti i poštenog postupanja⁸⁴ u kojima oni djeluju kao generalni korektivni alat.⁸⁵

Kada je riječ o poziciji ovog instituta u CISG-u, opće je prihvaćeno da je riječ o jednom od vodiča koji (uz gore dva spomenuta) mogu biti korišteni prilikom njezinog tumačenja, a ne o super pravilu iznad običnih odredbi, koje bi moglo biti korišteno za prevazilaženje pravila i politika CISG-a kad god određeno rješenje u nekom slučaju ili problemu nije adekvatno.⁸⁶ Ovo proizlazi i iz zakonodavne historije obzirom na to da je ovakvo rješenje rezultat kompromisa između onih koji su se plašili njegove inkorporacije zbog toga što je nejasan i onih koji su ga podržavali radi upotrebe kao širokog standarda za nadziranje neprikladnog ponašanja.⁸⁷

2022.).

⁸² Bridge, M., *Good Faith, the Common Law, and the CISG*, Uniform Law Review, vol. 22, br. 1, 2017., str. 98 – 115; Hesselink, M. W., *The concept of good faith*, u: *Towards a European Civil Code*, u: Hartkamp, A. S. (ur.), Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2014., str. 619 – 649; Braithwaite, J. P., *Standard Form Contracts as Transnational Law: Evidence from the Derivatives Markets*, The Modern Law Review, vol. 75, br. 5, 2012., str. 779 – 805.

⁸³ Schwenger, *op. cit.* u bilj. 15, str. 490.

⁸⁴ Eiselen, *op. cit.* u bilj. 54, str. 523. Npr. čl. 242 njemačkog građanskog BGB-a; čl. 1135 francuskog CC-a; čl. 1-201(19) i 2-103(j) američkog UCC-a (SAD su jedina zemlja anglosaksonske pravne tradicije koja je obavezu poštovanja savjesti inkorporirala u svoj zakonski režim). Isto tako, ZOO je u čl. 12 propisao da su u zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa učesnici dužni da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja (*cf.* čl. 4 hrvatskog Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21).

⁸⁵ Schwenger, *op. cit.* u bilj. 15, str. 490.

⁸⁶ Huber; Mullis, *op. cit.* u bilj. 36, str. 8; Schlechtriem; Butler, *op. cit.* u bilj. 50, str. 49 – 50; Schwenger; Hachem, *op. cit.* u bilj. 41, str. 120; Sheaffer, C., *The failure of CISG and a proposal for a new uniform global code in international sale*, Cardozo Journal of International and Comparative Law, vol. 15, br. 1, 2007., str. 470 – 471; suprotno: Zeller, B., *Good Faith – Is It a Contractual Obligation*, Bond Law Review, vol. 15, br. 2, 2003., str. 215 – 239.

⁸⁷ Komarov, *op. cit.* u bilj. 43, str. 83.

Zanimljiva je međutim činjenica da PICC u čl. 1.7 izričito propisuje obavezu stranaka da djeluju u skladu s poštovanjem savjesnosti i poštenog postupanja u međunarodnoj trgovini, onemogućavajući ih pri tome da isključe ili ograniče ovu dužnost. Sličnu odredbu imaju i PECL u čl. 1:201 i DFCR u čl. III.-1:103.

Međutim, dobro je poznata činjenica da pojam *good faith*, koji se veoma široko koristi u nizu pravnih sistema, koji uglavnom pripadaju kontinentalnoj pravnoj tradiciji, nema jedinstveno značenje u svakom pravnom sistemu. Stoga se čini nelogičnim da se ista dužnost proširi na međunarodne sporazume i međunarodno ugovorno pravo.⁸⁸

4. PRAVILA CISG-a O POPUNJAVANJU PRAVNIH PRAZNINA

S obzirom na to da nijedan zakonodavac nije blagoslovljen savršenim predviđanjem, naročito u pogledu tehničkog i ekonomskog razvoja i elektronske komunikacije koja će biti dostupna nakon usvajanja konvencija⁸⁹, i pošto su one vrlo često proizvod kompromisa između različitih pozicija i pravnih kultura⁹⁰ ili su ponekad autori konvencije namjerno apstinirali od regulisanja određenih pitanja⁹¹, svaka od njih ima niz praznina⁹² u područjima koja spadaju u obim njezine primjene. Praznine predstavljaju prijetnju cilju uniformnosti gdje tumači gube iz vida njezin međunarodni karakter i posežu za domaćim pravilima, a jedan od načina da se slijedi domaći trend jeste pronalazak praznina u pravu.⁹³

U pogledu načina na koji se CISG nosi s pravnim prazninama, važno je istaći da su se njezini autori odlučili za više konvencijski pristup, koji je sadržan u čl. 7(2) i koji predviđa da pribjegavanje domaćem pravu bude *ultima ratio*, što predstavlja jedno od boljih njezinih postignuća, nastojeći na taj način kreirati samoodrživ sistem, bez prerane primjene domaćih pravila.⁹⁴ Ipak, mišljenja smo da je nemoguće i nepoželjno kreirati sistem u kojem će biti potpuno is-

⁸⁸ Zeller, B., *The Observance of Good Faith in International Trade*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009., str. 149.

⁸⁹ Schwenzer; Hachem, *op. cit.* u bilj. 41, str. 133.

⁹⁰ Schlechtriem; Butler, *op. cit.* u bilj. 50, str. 50.

⁹¹ Npr. čl.78 ili čl. 4(2)(a) i (b) CISG.

⁹² Praznina je namjerna ili nenamjerna nekompletnost instrumenta koja može nastati samo kada je njezina namjera da zamijeni sve dotad postojeće pravo u datoj oblasti. Osborne, *op. cit.* u bilj. 16, par. 5; McMahon, A. J., *Differentiating between Internal and External Gaps in the U.N. Convention on Contracts for the International Sale of Goods: A Proposed Method for Determining Governed by in the Context of Article 7(2)*, Columbia Journal of Transnational Law, vol. 44, br. 1, 2006., str. 1030 – 1031.

⁹³ Osborne, *op. cit.* u bilj. 16, par. 5.

⁹⁴ Huber; Mullis, *op. cit.* u bilj. 36, str. 34.

ključena referenca na domaće pravo te smatramo da je to jedan od razloga za neuspjeh Haških jednoobraznih zakona, koji su rješenja za sve pravne praznine tražili isključivo unutar tih konvencija.

U vezi s tim, osnovni koncept koji stoji iza pravila za popunjavanje pravnih praznina je jednostavan i predviđa proceduru iz dva koraka, a McMahon navodi kako je riječ o mehanizmu koji je u velikoj mjeri zaslužan za uspjeh CISG-a u harmonizovanju međunarodnog prava prodaje.⁹⁵

Prvi korak je popunjavanje praznine uniformnim pravilima (ako je to moguće), a zahtijeva prvo identifikovanje pitanja koja se “tiču materije uređene ovom Konvencijom, a nisu izričito riješena u njoj”. Nakon toga, potrebno je identifikovati opšte principe na kojim se CISG zasniva kako bi se popunila ta praznina⁹⁶, koja se u tom slučaju naziva unutrašnjom (*lacunae praeter legem*).⁹⁷ Ako to ne bude moguće, potrebno je poduzeti drugi korak, tj. pribjeći domaćim pravilima koja su određena pravilima međunarodnog privatnog prava⁹⁸ i ove

---

⁹⁵ McMahon, *op. cit.* u bilj. 92, str. 1030.

⁹⁶ Postavlja se pitanje da li PICC (ili neki drugi instrumenti) mogu biti korišteni za popunjavanje praznina. Međutim, Schwenger, Hachem i Kee nas izvještavaju da većina pravnih naučnika smatra da ne mogu, a sličan stav je zauzet i u vezi pitanja da li mogu biti korišteni kao pomoć za tumačenje u pogledu međunarodnog karaktera iz 7(1). Schwenger, I.; Hachem, P.; Kee, C., *Global Sales and Contract Law*, Oxford University Press, Oxford, 2012., par. 3.52-3.55. Naime, to bi bila pogrešna primjena jer metodologija tumačenja CISG-a zahtijeva autonomno tumačenje njezinih odredbi. Di Matteo, L. A., *CISG as Basis of a Comprehensive International Sales Law*, Villanova Law Review, vol. 58, br. 4, 2013., str. 713. Isto tako, Bridge navodi kako je jasno da PICC ne mogu biti korišteni za te svrhe jer ne predstavljaju osnovu na kojoj je CISG osmišljena (iako su u određenim segmentima kompatibilni). Bridge, M., *An Overview of the CISG and an Introduction to the Debate about the Future Convention*, Villanova Law Review, vol. 58, br. 4, 2013., str. 489. Slater navodi kako se u SAD-u PICC ne koriste za te svrhe. Slater, S. D., *Overcome by Hardship: The Inapplicability of the UNIDROIT Principles' Hardship Provisions to CISG*, Florida Journal of International Law, vol. 12, br. 1, 1998., str. 242 – 245. S druge strane, Kronke smatra da se PICC mogu koristiti u kontekstu čl. 7(2) jer je riječ o principima na osnovu transnacionalnog ugovornog prava koje evoluiraju tokom vremena i predmeta koje uređuje, a s njime se slažu: Komarov, A., *Reference to the UNIDROIT Principles in International Commercial Arbitration Practice in the Russian Federation*, Uniform Law Review, vol. 16, br. 3, 2011., str. 661 – 664; Bridge, M., *The CISG and the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts*, Uniform Law Review, vol. 19, br. 4, 2014., str. 623; Bonell, M. J., *The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts and CISG – Alternatives or Complementary Instruments?*, Uniform Law Review, vol. 1, br. 1, 1996., str. 26 – 39.

⁹⁷ UNCITRAL Digests, *op. cit.* u bilj. 56, str. 43.

⁹⁸ Schwenger; Hachem, *op. cit.* u bilj. 41, str. 132.

praznine se obično nazivaju vanjskim prazninama (*lacunae intra legem*).⁹⁹ Dakle, prvi korak i njegov uspjeh određuju da li je drugi korak uopće potreban.¹⁰⁰

U praksi se veoma često dešava da se popunjavanje praznina vrši uz pomoć opštih principa CISG-a. Mogu se navesti mnogi primjeri, među kojima je nekoliko njih koje su identifikovali sudovi i pravni naučnici.¹⁰¹ Ova metoda nije upitna s metodološke tačke gledišta sve dok nije prenapregnuta; sve dok pravne misli koje su subjekt generalizacije mogu biti izvedene iz samog CISG-a, s dovoljnom potkrijepljenošću, ova procedura promovira njezinu primjenu što je moguće uniformnije, a što je zapravo i namjera čl. 7.¹⁰²

Andersenova nas izvještava kako su prvi sažeti pokušaji objašnjavanja opštih principa nađeni u radu Kritzera¹⁰³, prema kojem oni uključuju: pružanje potrebne saradnje, dužnost otkrivanja materijalnih informacija, razumnost i jednak tretman obzirom na različite kulturne, socijalne i pravne pozadine pojedinačnih trgovaca.¹⁰⁴ Kritzer naglašava da lista nije iscrpna i da sama priroda principa to zabranjuje; oni su nejasni i fleksibilni jer se tako htjelo, a kako bi se mogli prilagoditi principima poput javne politike, osnovne pravde i poštene prakse.¹⁰⁵

Magnus je također istraživao principe veoma detaljno i u svojoj analizi iz 1995. godine je identifikovao 26 različitih primjera opštih principa. On navodi da ovi principi mogu biti izvedeni na četiri načina: prvo, neke odredbe se eksplicitno primjenjuju na cijelu CISG, a njihov karakter opštih odredbi proizlazi kako iz njihovog teksta, tako i iz položaja u njoj.¹⁰⁶ Dalje, odvojena sveobuhvatna misao može biti izvedena iz nekoliko različitih odredbi.¹⁰⁷ Dodatno, jedna odredba može sadržavati pravnu misao koja je subjekt generalizaciji i koja se

⁹⁹ UNCITRAL Digests, *op. cit.* u bilj. 56, str. 43.

¹⁰⁰ Schwenger; Hachem, *op. cit.* u bilj. 41, str. 123.

¹⁰¹ Janssen, A.; Kiene, S. C., *The CISG and Its General Principles*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009., str. 270 – 271.

¹⁰² Magnus, *op. cit.* u bilj. 8, str. 40.

¹⁰³ Andersen, C. B., *General Principles of the CISG – Generally Impenetrable?*, u: Andersen, C. B.; Schroeter, U. G. (ur.), *Sharing International Commercial Law across National Boundaries, Festschrift for Albert H. Kritzer on the Occasion of his Eightieth Birthday* Wildy, Simmonds & Hill, London, 2008., str. 26.

¹⁰⁴ *Ibid.*

¹⁰⁵ *Ibid.*

¹⁰⁶ Stranačka autonomija, neformalnost itd.

¹⁰⁷ Npr. čl. 67(2) i 69(2) CISG-a propisuju da prelazak rizika zahtijeva identifikaciju robe za određeni ugovor. Ovo pravilo može biti prošireno i na one slučajeve u kojima to pitanje, poput čl. 68, nije izričito regulisano.

primjenjuje u sličnim situacijama.¹⁰⁸ Konačno, ukupni kontekst pokazuje da je određeno osnovno pravilo implicitno pretpostavljeno.¹⁰⁹

5. ZAKLJUČAK

Jedna od najvećih prepreka koje mogu osujetiti uspjeh međunarodne konvencije kao, po našem mišljenju, najboljeg metoda za formulisanje međunarodnog trgovačkog prava jeste različito postupanje sudova različitih država prilikom tumačenja njezinog teksta i popunjavanja pravnih praznina. Naime, s obzirom da ne postoji vrhovni tumač teksta, postoji realna opasnost da sudovi različitih država iz različitih pravnih tradicija i socio-ekonomskih uređenja, odnosno država na različitom stepenu razvoja, u takvim situacijama postupaju različito. Ovakvo različito postupanje pored toga može biti posljedica i niza drugih razloga, koje je nužno razumjeti prije nego što se mogu predložiti neka konkretnija rješenja, a uglavnom se odnose na činjenicu da sudije dosta često prilikom tumačenja teksta konvencije ili popunjavanja pravnih praznina pribjegavaju rješenjima u domaćem pravu jednostavno zbog toga što su im ista lakša i razumljivija, ali i zbog razlika u jeziku, kao i zbog toga što postoje različita gledišta s obzirom na neko pravno pitanje. Međutim, vrhovni tumač teksta konvencija u ovoj oblasti prava, pored činjenice da bi isti bilo jako teško uspostaviti, naročito zbog činjenice da se države veoma teško odriču vlastitog suvereniteta, bi po našem mišljenju bio i poprilično nepraktično rješenje, s obzirom na to da se odluke trebaju donositi brzo i bez nepotrebnog odugovlačenja.

Zbog toga smatramo da je potrebno u samom tekstu konvencije imati pravila kojima bi bilo regulisano njezino tumačenje i popunjavanje praznina, a koja bi ipak bila dovoljno fleksibilna da je ne drže zamrznutu u vremenu, već joj daju karakteristike živućeg instrumenta koji se može prilagoditi fleksibilnom svijetu međunarodne trgovine te držimo da su rješenja iz CISG-a sasvim prihvatljiv uzor za sve druge konvencije iz ove oblasti.

---

¹⁰⁸ Čl. 20(2) CISG-a može poslužiti kao primjer. Prema ovoj odredbi, službeni praznici i neradni dani uopšteno ne produžavaju rok za izjavu o prihvatanju, osim ako ta obavijest nije mogla biti dostavljena zbog službenog praznika ili neradnog dana. Ova misao može biti uopštena do učinka da su praznici uključeni u sva vremenska ograničenja (npr. za isporuku), osim ako ta radnja (npr. isporuka) nije mogla biti učinjena zbog praznika ili neradnog dana, kada se to vrijeme produžava. Magnus, *op. cit.* u bilj. 8, 40.

¹⁰⁹ Primjer je pravilo *pacta sunt servanda*. Ova rečenica nije izražena nigdje u tekstu CISG-a, ali predstavlja temelj odredbe o izuzeću. Magnus, *op. cit.* u bilj. 8, str. 41.

Kada je riječ o različitom tumačenju teksta konvencije, kao najočigledniji primjer može se navesti tumačenje različitih instituta u svjetlu domaćih rješenja i sudske prakse, pa je upravo zbog toga važno imati pravila po ugledu na CISG koja će propisivati tumačenje svake odredbe u skladu s međunarodnim karakterom konvencije. U vezi s tim je korisno istaći da je jedna od pozitivnih karakteristika CISG-a da koristi jedinstvene, supranacionalne i kolektivne pojmove koji nisu opterećeni rješenjima i ekscentričnostima pojedinih pravnih tradicija i sistema. Ipak, u situacijama kada je korištenje takvih pojmova bilo nemoguće izbjeći, njih treba u skladu s navedenim pravilom tumačiti tako da se ima u vidu njezin međunarodni karakter i svrha koja se željela postići donošenjem konvencije, u prvom redu olakšanje međunarodne trgovine.

Jedan od glavnih ciljeva svake konvencije, o kojem ovisi njezin uspjeh, jeste da bude tumačena na što je moguće uniformniji način. Zbog toga je, po našem mišljenju, potrebno prepisati rješenja CISG-a koja obavezuju njezino tumačenje u skladu s promovisanjem njezine uniformne primjene. Međutim, smatramo da to nije dovoljno, već je važno i ugledati se na CISG u pogledu praktične primjene ove odredbe, odnosno stalno imati na umu činjenicu da nije dovoljno samo usvojiti određenu konvenciju, već da je neophodno stalno ulagati napore glede njezinog tumačenja, tj. kreirati i održavati bazu sudske prakse, digeste, rječnik pojmova, savjetodavno vijeće itd. koji će pomoći da se omogući uniformna primjena.

Konačno, kada je riječ o popunjavanju pravnih praznina, prije svega treba imati na umu dvije stvari. Prvo, da ih je nemoguće izbjeći, kako zbog toga što su određena pitanja namjerno izostavljena jer u momentu usvajanja konvencije nije bilo moguće postići kompromis oko određenog spornog pitanja, ili zbog činjenice da još uvijek ne postoji spremnost za uređenje određenog instituta, i drugo, da je nemoguće i nepoželjno imati zatvoren krug bez potrebe za primjenom pravila međunarodnog privatnog prava, već je za određene praznine potrebno tražiti rješenja u domaćem pravu. Ipak, opet po ugledu na CISG, prvo u skladu s opštim principima, pa ako to nije moguće, primjenom pravila međunarodnog privatnog prava.

Na samom kraju, važno je istaći da su pravila CISG-a o tumačenju i popunjavanju praznina u tekstu inovativna, ali i veoma uspješna, s obzirom na to da se nisu javili značajniji problemi u različitom postupanju sudova u praksi. Veliki stepen prihvaćenosti CISG-a se, po našem mišljenju, u značajnom obimu može pripisati ovim pravilima, koja su postala uzor i za druge instrumente harmonizacije međunarodnog trgovačkog prava.

LITERATURA

- Andersen, C. B., *Furthering the Uniform Application of the CISG: Sources of Law on the Internet*, Pace International Law Review, vol. 10, br. 2, 1998., str. 403-410
- Andersen, C. B., *The Uniform International Sales Law and the Global Jurisconsultorium*, Journal of Law and Commerce, vol. 24, br. 2, 2005., str. 159-179
- Andersen, C. B., *General Principles of the CISG - Generally Impenetrable?*, u: Andersen, C. B., Schroeter, U. G. (ur.), *Sharing International Commercial Law across National Boundaries, Festschrift for Albert H. Kritzer on the Occasion of his Eightieth Birthday*, Wildy, Simmonds & Hill, London, 2008., str. 13-33
- Audit, B. *The Vienna Sales Convention and the Lex Mercatoria*, Lex Mercatoria and Arbitration, vol. 146, br. 3, 1998., str. 173-194
- Bazinas, S. V., *Uniformity in the Interpretation and the Application of the CISG: The Role of CLOUT and the Digest*, u: *Celebrating Success: 25 Years United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, (zbirka radova sa Konferencije UNCITRAL-SIAC, 22.-23. septembar 2005.), Singapore International Arbitration Centre, Singapore, 2006., str. 273-284
- Bell, G. F., *Uniformity through Persuasive International Authorities – Does Stare Decisis Really Hinder the Uniform Interpretation of the CISG?*, u: Andersen, C. B.; Schroeter, U. G. (ur.), *Sharing International Commercial Law across National Boundaries, Festschrift for Albert H. Kritzer on the Occasion of his Eightieth Birthday*, Wildy, Simmonds & Hill, London, 2008., str. 13-33
- Bonell, M. J., *General Provisions*, u: Bianca, C. M.; Bonell, M. J. (ur.), *Commentary on the International Sale Law*, Guiffre, Milan, 1987.
- Bonell, M. J., *The UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts and CISG—Alternatives or Complementary Instruments?*, Uniform Law Review, vol. 1, br. 1, 1996. str. 26-39
- Boscolo, A. T. A., *Application of the CISG in Latin American Countries: An Overview – Reality and Theory*, u: Schwenger, I.; Pereira, C.; Tripodi, L. (ur.), *CISG and Latin America: Regional and Global Perspectives*, Eleven International Publishing, The Hague, 2016., str. 547-574
- Boscolo, A. T. A., *Problems on Harmonization and Unification of International Commercial Law*, LLM teza, University of Sao Paulo, Sao Paulo, 2016.
- Braithwaite, J. P., *Standard Form Contracts as Transnational Law: Evidence from the Derivatives Markets*, The Modern Law Review, vol. 75, br. 5, 2012., str. 779-805

- Bridge, M., *An Overview of the CISG and an Introduction to the Debate about the Future Convention*, Villanova Law Review, vol. 58, br. 4, 2013., str. 487-490
- Bridge, M., *Good Faith, the Common Law, and the CISG*, Uniform Law Review, vol. 22, br. 1, 2017., str. 98-115
- Bridge, M., *The CISG and the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts*, Uniform Law Review, vol. 19, br. 4, 2014., str. 623-642
- De Aguiar Júnior, R. R., *Aspects of the 1980 Vienna Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, u: Schwenger, I.; Pereira, C.; Tripodi, L. (ur.), *CISG and Latin America: Regional and Global Perspectives*, Eleven International Publishing, The Hague, 2016., str. 59-78
- De Carolis, D., *Some Features of the Harmonisation of International Trade Law in the Third Millennium*, Uniform Law Review, vol. 15, br. 1, 2010., str. 37-72
- Del Duca, L. F., *Developing Global Transnational Harmonization Procedures for the Twenty-First Century: The Accelerating Pace of Common and Civil Law Convergence*, Texas International Law Journal, vol. 42, br. 3, 2007., str. 625-660
- Diedrich, F., *Maintaining Uniformity in International Uniform Law Via Autonomous Interpretation: Software Contracts and the CISG*, Pace International Law Review, vol. 8, br. 2, 1996., str. 303-338
- Di Matteo, L. A.; Dhooge, L. J.; Greene, S.; Maurer, V. G.; Pagnattaro, M. A., *International Sales Law: A Critical Analysis of CISG Jurisprudence*, Cambridge University Press, New York, 2005.
- Di Matteo, L. A., *The Scholarly Response to the Harmonization of International Sales Law*, Journal of Law & Commerce, vol. 30, br. 1, 2012., 1-22
- Di Matteo, L. A., *CISG as Basis of a Comprehensive International Sales Law*, Villanova Law Review, vol. 58, br. 4, 2013., str. 691-722
- Eiselen, S., *Literal Interpretation: The Meaning of the Words*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009., str. 61-90
- Eiselen, S., *UNCITRAL Instruments and the Regional Harmonization of International Commercial Law*, u: Schwenger, I.; Pereira, C.; Tripodi, L. (ur.), *CISG and Latin America: Regional and Global Perspectives*, Eleven International Publishing, The Hague, 2016., str. 507-526
- Evans, M., *Uniform Law: A Bridge Too Far*, Tulane Journal of International and Comparative Law, vol. 3, br. 1, 1995., str. 145-157
- Faria, J. A. E., *Future Directions of Legal Harmonisation and Law Reform: Stormy Seas or Prosperous Voyage?*, Uniform Law Review, vol. 14, br. 1-2, 2009., str. 5-34

- Felemegas, J. (ur.), *An International Approach to the Interpretation of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (1980) as Uniform Sales Law*, Cambridge University Press, New York, 2007.
- Flehtner, H. M., *The Several Texts of the CISG in a Decentralized System: Observations on Translations, Reservations and Other Challenges to the Uniformity Principle in Article 7(1)*, *Journal of Law and Commerce*, vol. 17, 1998., str. 187-218
- Ferrari, F., *Autonomous Interpretation versus Homeward Trend versus Outward Trend in CISG case law*, *Uniform Law Review*, vol. 22, br. 1, 2017., str. 244-257
- Gebauer, M., *Uniform Law, General Principles and Autonomous Interpretation*, *Uniform Law Review*, vol. 5, br. 4, 2000., str. 683-705
- Goldring, J., *Unification and Harmonisation of the Rules of Law*, *Unification and Harmonisation of the Rules of Law*, vol. 9, br. 3, 1978., str. 284-325
- Goode, R.; Kronke, H.; McKendrick, E. (ur.), *Transnational Commercial Law - Texts, Cases and Materials*, Oxford University Press, Oxford, 2015.
- Gopalan, G., *New Trends in the Making of International Commercial Law*, LLM teza, Deakin University, Gelong, 2004.
- Gruber, P. U., *Legislative Intention and the CISG*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009., str. 91-112
- Hackney, P., *Is the United Nations Convention on the International Sale of Goods Achieving Uniformity?*, *Louisiana Law Review*, vol. 61, br. 2, 2000., str. 473-486
- Hartnell, H. E., *Rousing the Sleeping Dog: The Validity Exception to the Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, *The Yale Journal of International Law*, vol. 18, br. 1, 1993., str. 1-93
- Hesselink, M. W., *The concept of good faith*, u: Hartkamp, A. S. (ur.), *Towards a European Civil Code*, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2014., str. 619-651
- Honnold, J., *The Sales Convention in Action - Uniform International Words: Uniform Application*, *Journal of Law & Commerce*, vol. 8, br. 1, 1988., str. 207-212
- Huber, P.; Mullis, A., *The CISG: a new textbook for students and practitioners*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2007.
- Janssen, A.; Kiene, S. C., *The CISG and Its General Principles*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009., str. 261-286

- Jurewicz, A., *A Milestone in Polish CISG Jurisprudence and Its Significance to the World Trade Community*, Journal of Law and Commerce, vol. 28, br. 1, 2009., str. 63-74
- Karton, J., De Germiny, L., *Can the CISG Advisory Council Affect the Homeward Trend*, Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration, vol. 13, br. 1, 2009., str. 71-90
- Karton, J.; De Germiny, L., *Has the CISG Advisory Council Come of Age?*, Berkeley Journal of International Law, vol. 27, br. 1, 2009., str. 448-495
- Kee, C.; Muñoz, E., *In Defence of the CISG*, Deakin Law Review, vol. 14, br. 1, 2004., str. 99-123
- Kilian, M., *CISG and the Problem with Common Law Jurisdictions*, Journal of Transnational Law & Policy, vol. 10, br. 1, 2001., str. 217-244
- Komarov, A., *Internationality, Uniformity and Observance of Good Faith as Criteria in Interpretation of CISG: Some Remarks on Article 7(1)*, Journal of Law & Commerce, vol. 25, br. 1, 2005., str. 75-85
- Komarov, A., *Reference to the UNIDROIT Principles in International Commercial Arbitration Practice in the Russian Federation*, Uniform Law Review, vol., 16, br. 3, 2011., str. 657-667
- Lookofsky, J., *The CISG in Denmark and Danish Courts*, Nordic Journal of International Law, vol. 80, br. 3, 2011., str. 295-320
- McMahon, A. J., *Differentiating between Internal and External Gaps in the U.N. Convention on Contracts for the International Sale of Goods: A Proposed Method for Determining Governed by in the Context of Article 7(2)*, Columbia Journal of Transnational Law, vol. 44, br. 1, 2006., str. 992-1032
- Magnus, U., *Tracing Methodology in the CISG: Dogmatic Foundations*, u: Janssen, A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich, 2009.
- Newhouse, A.; Tsuneyoshi, T., *CISG—A Tool for Globalization (2): American and Japanese Perspectives*, Ritsumeikan Law Review, vol. 30, br. 1, 2013., str. 35-106
- Nikolova, S. E., *UK's Ratification of the CISG—An Old Debate or a New Hope for the Economy of the UK on Its Way out of the Recession: The Potential Impact of the CISG on the UK's SME*, Pace International Law Review Online Companion, vol. 3, br. 3, 2012., str. 70-110
- Osborne, P. J., *Unification or Harmonisation: A Critical Analysis of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods 1980*, Pace Law School Institute of International Commercial Law, 2006.

- Pate, R. A., *The Future Of Harmonization: Soft Law Instruments And The Principled Advance Of International Lawmaking*, *Touro International Law Review*, vol. 13, br. 2, 2009., str. 142-165
- Schlechtriem, P.; Butler, P., *UN Law on International Sales: The UN Convention on International Sale of Goods*, Springer Science & Business Media, Berlin, 2008.
- Schlechtriem, P., *25 Years of the CISG: An International lingua franca for Drafting Uniform Laws, Legal Principles, Domestic Legislation and Transnational Contracts*, u: Flechtner, H. M.; Brand, R. A.; Walter, M. S. (ur.), *Drafting Contracts under the CISG*, Oxford University Press, Oxford, 2008., str. 167-187
- Schwenzer, I.; Fountoulakis, C. (ur.), *International Sales Law*, Routledge-Cavendish, Abingdon, 2007.
- Schwenzer, I.; Hachem, P., *The CISG - A Story of Worldwide Success*, 2009., str. 119-140, dostupno na: https://edoc.unibas.ch/45574/1/20110913164502_4e6f6c6e5b746.pdf,
- Schwenzer, I.; Hachem, P.; Kee, C., *Global Sales and Contract Law*, Oxford University Press, Oxford, 2012.
- Schwenzer, I.; Hachem, P., *Article 7*, u: Schlechtriem, P.; Schwenzer, I. (ur.), *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, Oxford University Press, Oxford, 2016., str. 119-143
- Schwenzer, I., *Uniform Sales Law – Brazil Joining the CISG Family*, u: Schwenzer, I.; Pereira, C.; Tripodi, L. (ur.), *CISG and Latin America: Regional and Global Perspectives*, Eleven International Publishing, The Hague, 2016., str. 477-492
- Sheaffer, C., *The failure of CISG and a proposal for a new uniform global code in international sale*, *Cardozo Journal of International and Comparative Law*, vol. 15, br. 1, 2007., str. 461-495
- Slater, S. D., *Overcome by Hardship: The Inapplicability of the UNIDROIT Principles' Hardship Provisions to CISG*, *Florida Journal of International Law*, vol. 12, br. 1, 1998., str. 231-262
- Sono, K., *The Rise of Anational Contract Law in the Age of Globalization*, *Tulane Law Review*, vol. 75, br. 1, 2001., str. 1185-1193
- Sorieul, R.; Hatcher, E.; Emery, C., *Possible Future Work by UNCITRAL in the Field of Contract Law: Preliminary thoughts from the Secretariat*, *Villanova Law Review*, vol. 58, br. 4, 2014., str. 491-508

- Tetley, W., *Uniformity of international private maritime law-the pros, cons, and alternatives to international conventions-how to adopt an international convention*, Tulane Maritime Law Journal, vol. 24, br. 1, 1996., str. 775-856
- Wethmar-Lemmer, M., *Regional harmonisation of international sales law via accession to the CISG and the importance of uniform interpretation of the CISG*, De Jure, vol. 47, br. 2, 2014., str. 298-309
- Wigmore, J. H., *International Assimilation of Law Its Needs and Its Possibilities from an American Standpoint*, Illinois Law Review, vol. 10, br. 6, 1915., str. 385-398
- Williams, A. E., *Forecasting the Potential Impact of the Vienna Sales Convention on International Sales Law in the United Kingdom, u: Review of the Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, Pace University International Law Review, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn, 2000., str. 9-57
- Viscasillas, M. P. P., *Interpretation and gap-filling under the CISG: contrast and convergence with the UNIDROIT Principles*, Uniform Law Review, vol. 22, br. 1, 2017., str. 4-28
- Viscasillas, M. P. P., *Article 7*, u: Kröll, S.; Mistelis, L.; Viscasillas, M. P. P. (ur.), *UN Convention on Contracts for the International Sales of Goods (CISG) - A Commentary*, Hart Publishing, Oxford, 2018., str. 112-144
- Zeller, B., *Four Corners - The Methodology for Interpretation and Application of the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods*, 2003., dostupno na: <https://vuir.vu.edu.au/88/9/BrZeller.pdf>
- Zeller, B., *Good Faith - Is It a Contractual Obligation*, Bond Law Review, vol. 15, br. 2, 2003., str. 215-239
- Zeller, B., *CISG and the Unification of International Trade Law*, Routledge-Cavendish, Abingdon, 2007.
- Zeller, B., *The Observance of Good Faith in International Trade*, u: Janssen A.; Meyer, O. (ur.), *CISG Methodology*, Sellier European Law Publishers, Munich 2009, str. 133-150

Summary

Kenad Osmanović*

**A SPECIFIC METHOD OF INTERPRETING AND FILLING
LEGAL GAPS IN THE FUNCTION OF THE SUCCESS
OF THE UN CONVENTION ON THE INTERNATIONAL
SALE OF GOODS**

The paper analyzes the problems that conventions may encounter as an instrument of harmonization of international trade law. These problems are correlated with the possibility of different interpretations of the text by the courts of different states, or with different ways of filling legal gaps that exist in their text. They are particularly significant in a situation where there is no supreme interpreter of the text, and may lead to a failure of the harmonization project altogether. The UN Convention on the International Sale of Goods is one of the most successful instruments of harmonization. Because of that, we will try to understand how its rules on interpreting (of the text) and filling legal gaps (in the text) have led to its acceptance by both developed and developing countries, civil and common law traditions, as well as the countries of the former socialist bloc, and what can be learned from this when drafting new instruments of harmonization.

Keywords: UN Convention on the International Sale of Goods, CISG, interpretation, legal gaps

---

** Kenad Osmanović, Ph. D., Legal Associate, Constitutional Court of Bosnia and Hercegovina, Reisa Džemaludina Čauševića br. 6/III, 71000 Sarajevo, Bosnia and Hercegovina; kenadosmanovic@gmail.com; ORCID ID: orcid.org/0000-0002-8841-5731